

PER HEISTER OM

allt storebror ser

Ett halvt dygn efter att försvarsadvokaten sa att han inte visste sin klients namn, presenterade kvällstidningarna detaljerade levnadsteckningar av Anna Lindhs misstänkte mördare.

Man kan ha synpunkter på vad som skrevs, men hade storebror staten inte haft järnkoll på medborgarna hade bilden varit mindre detaljerad. Jovisst, en del lever liv som motiverar registrering av staten lite då och då. Den som stjälar och slår ihjäl hamnar i fler register än vi som sköter oss.

Men också om oss vet staten nästan allt. I Sverige har ju den goda staten noterat det mesta och sparat det. Och alltmer samlas in. Välviljan och kontrollbehovet ser inga gränser.

DET SOM KALLAS självdeklaration är numera bara en registerkoll, där vi bekräftar att staten varken fått lön, räntebesked, fastighetsvärde eller aktieaffärer om bakfoten. Och den som har rent mjöl i påsen har ju inget att frukta.

Just beskattningen helgar metoderna mer än det mesta. Nyligen ville skattemyndigheterna få ut listor på våra mobilsamtal från telebolagen för att förstås beskatta oss för de samtal skattemyndigheterna tyckte var privata.

Den som kör E4 genom Jönköping noterar skyltarna om att här fotograferas man som ett led i försök med vägavgifter. I Göteborg förbereds biltullar som administreras med hjälp av EU: s Galileosatellitesystem för GPS, som planeras för att Europa skall slippa vara beroende av det amerikanska som vi använder nu. Ett eget satellitsystem kan ju användas till lite av varje...

Visst har staten koll på oss. Också i det mest privata kliver den in i bästa välvilja.

FÖRR VAR LÄKAREN tvungen att notera i en journal vad han gjorde med sina patienter. Bakgrund till medicinering, beskrivning av symptom etc. Journalen löd under läkarsekretess. Det var en handling som Medicinalstyrelsens ansvarsnämnd hade rätt att titta på – om läkaren anmälts dit, men bara då. Men det hände väl att det var svårt att läsa vad läkaren skrivit, en del kanske inte skrev exakt allt som ansvarsnämnden ville och snart kom kraven på likformighet. Journalerna började föras av läkarsekreterare och de borde ju utbildas för att skriva rätt i dem. Och en allt större andel av läkarna blev offent-

liganställda med allt vad det betydde av sammanblandning mellan myndighet och arbetsgivare. Patienterna träffade olika läkare och journalen var inte längre en affär för läkaren och ansvarsnämnden utan något för "sjukvården". Och datorernas intåg accelererade kraven på enhetlighet. Alla som hade med patienten att göra måste ju kunna gå in och kolla uppgifter. För att inte tala om hur mycket större överlevnadsmöjligheter vi alla har om man enkelt kan läsa vår journal om vi råkar ut för en olycka och slipper göra ny blodgruppsbestämning. Och vad kan vi inte göra för forskningen om alla uppgifter om hur vi mår finns en knapptryckning bort.

FAST MEDICINERINGEN skall ju nu statens Apoteksbolag för säkerhets skull också bokföra. Både för att hålla koll på oss så att vi inte går till flera läkare och läkaren så att han skriver rätt medicin.

Den privata sektorn gör som storebror. Det är en viktig principiell skillnad, frivilligheten, när min bank vet vad jag har på kontot jämfört med att staten vet. Men centraliseringen av kunskap om oss är onödig. Och det underlättar för staten att ta det där korta nästa steget. Begära in uppgifterna. Förra gången väckte det inget motstånd.

Det är ju inte nödvändigt att välja svenska lösningar med maximal integritetskränkning. Upplysningscentralen är privat men svensk. Har man ingen central informationskälla görs kreditkollen decentraliserat. Och bara att kunskapen inte finns lättillgänglig är viktigt.

För bara tio år sedan var många nogräknade med sina uppgifter. Om staten valde integritetskränkande metoder och för mycket uppgiftsinsamling reagerade vi. Folk- och bostadsräkningar mötte sporadiskt men ändå motstånd.

Även om den är inskränkt och hotad har de flesta av oss fortfarande en privat sfär. Det är hög tid att sätta bestämda gränser för staten. Innan storebror ser precis allt.

Per Heister (pheister@europarl.eu.int) är redaktör för Svensk Tidskrift.

